

«Tantes vides», de Jordi Lara

LLIBRES / NARRATIVA / 23 OCTUBRE, 2018

Deia el mestre Montsalvatge que ningú no li podria demostrar que un lied de Schubert fos millor que la Violetera de Padilla; ens convidava a pensar un altre cop en el misteri de la comunicació, que és tan inaprehensible en l'ambició d'un art que s'interroga a si mateix com en l'art de l'entreteniment. Potser la màgia de les grans obres rau en la improbable síntesi de la capacitat de connexió immediata amb el gran públic de l'art popular, que és l'art de l'ara i aquí, i la interrogació de la bellesa patètica d'aquelles contradiccions humanes que sempre hi són. O en la capacitat de fer conviure en un mateix text aquestes dues expressions de l'art, i alguna altra que prové de l'originalitat; alguna cosa que s'apuntala alhora en la literatura de consum i l'alta literatura, que són, de fet, les crosses que quatre segles després encara mantenen dempeus el desmanegat Alonso Quijano damunt un cavall esquelètic.

El profit de Stevenson, Verdaguer o Kazantzakis, que em van exaltar el primer acne, vindria poc després; abans, però, en la meva infantesa, em vaig capbussar en la bona novella comercial que durant la primera meitat del vint va produir Rafael Sabatini, un italià políglota que escrivia en anglès impecables històries d'aventures. Eren novel·les històriques abans que s'inventés el motlle d'un gènere que ha produït tones de paper que clama per esdevenir reciclat. Vist amb la indulgència del temps, amb una trentena de títols Sabatini va complir el que s'havia proposat: una novella rendible comercialment, seguint

un patró propi que no aspirava a renovar cap llenguatge sinó a culminar-lo, i que no buscava cap posteritat artística sinó satisfer la societat lectora d'una època. Una època que, de fet, ja no era la meua, sinó l'adolescència dels meus avis i pares, i per això la lectura tenia per a mi l'afegit d'una descoberta arqueològica; el paper esgrogueït d'aquelles edicions en doble columna de l'editorial Molino em feien sentir més a prop de les trames històriques que hi llegia. Avui potser només en recordem *Scaramouche*, amb espadatxins grim pant per cortines de vellut de salons rococó, sobretot per l'adaptació cinematogràfica d'aquesta i d'altres novel·les de Sabatini que focalitzaven massa en la trama i molt poc en allò que fa diferent —i molt superior— Sabatini respecte d'altres escriptors d'aventures: la creació d'herois amb llums i ombres, ells i elles, rebels i llenguts, tots plegats encarats des d'una trista ironia al discórrer de les misèries humanes. Segons com, la llavor de l'antiheroi. En aquestes novel·les la història no és un decorat exòtic, sinó el marc de la fatalitat ja escrita on malden per sobreviure uns personatges àvids d'una llibertat que no saben anomenar.

Sabatini és inèdit en català. La novel·la que més em va agradar —no és pas la millor, però a la palestra de l'art popular la qualitat no és l'única variable— la va escriure el 1908 i porta per títol *The shame of Motley*, publicada en castellà als anys vint com a *La vergüenza del bufón o Paola*, el nom de la protagonista. Era la història d'un pobre llàtzer de la baixa noblesa llombarda de finals del xv que havia acabat fent de bufó i enamorant-se de la princesa a la qual feia riure amb acudits amargs sobre les tribulacions humanes. Llavors va ser l'audàcia argumental, l'agilitat i finesa dels diàlegs i alguna expansió amorosa el que em va engrapar; avui és la consciència que la capacitat per connectar amb el lector no es pot fixar com una recepta de cuina.

Moltes nits em vaig trobar protagonitzant l'escena en què, de nits a l'església, el bufó vetlla desolat el cos catalèptic de la princesa dins el taüt, abans que ella s'eixereixi i ell li hagi de confessar el seu amor amb els ulls negats sota una gorra de picarols. Però la veritable revelació d'aquesta novel·la va venir alguns anys després, a la sala d'espera de la consulta del dermatòleg: hi vaig trobar la Paola. Els mateixos ulls que convidaven, les dents tan blanques. Jo tenia disset anys i ganes de temptar la vida, m'hi vaig acostar i li vaig explicar qui era ella, no la noia que venia a treure's una piga lletja, sinó una princesa italiana fugida d'un conte. Com que no em va seguir la veta vaig tornar al meu seient, sufocat però satisfet d'haver descobert aquella sensació elemental però necessària en tot lector novell: ja no calia que jo fos només jo, jo era també la possibilitat de mi en l'evasió i la identificació de la literatura, tantes vides que no viuria però sí.

JORDI LARA | ÚLTIMES PUBLICACIONS

(Vic, 1968) és un dels escriptors més celebrats de la literatura catalana d'avui. Ha publicat *Papallones i roelles*, *Una màquina d'espavilar ocells de nit*, *Mística conilla* (Premi Crítica Serra d'Or de Narració 2017) i *Sis nits d'agost*. El 2012 va escriure i dirigir el llargmetratge de ficció *Ventre blanc*, la faula d'uns adults que es fan forts dins d'un capgròs. La seva obra s'ha expressat també en el camp de la videopoesia.

[Llibres](#)
[Cultura](#)
[Nosaltres](#)
[Contacte](#)

© LA LECTORA
hola@lalectora.cat

[Política de privacitat](#)
[Copyleft](#)

© LA LECTORA 2018